

Fylkesmannens vurdering av Tynset kommune - 2020

Fylkesmannens kommunebilde bygger på tilgjengelig KOSTRA-statistikk, annen nasjonal statistikk, tilsyn, økonomiforvaltning og kommunedialog. Vi har med utgangspunkt i dette utarbeida ROS-analyser for ulike tjenester. Kommunebildet vi presenterer, er et sammendrag av hvordan Fylkesmannen oppfatter status og utfordringer på sentrale fagområder i kommunen. ROS-analyser gjelder kun fagområder der Fylkesmannen gjennomfører tilsyn eller er tillagt et ansvar i lov eller forskrift.

Vi har valgt å gruppere kommentarene i tre kategorier:

	Områder med god kompetanse, kapasitet og kvalitet
	Områder med forbedringspotensial innen kompetanse, kapasitet og kvalitet
	Områder som er sårbare innen kompetanse, kapasitet og kvalitet

SSBs befolkningsprognose anslår en endring fra 5 591 innbyggere i 2019 til 6 534 i 2040 etter hovedalternativet.

Antall personer i yrkesaktiv alder 20-66 år pr 80 åring endrer seg fra 11 i 2019 til 9,8 i 2025 og 5,9 i 2040. Nasjonale gjennomsnittstall er 14,5, 12,3 og 7,2.

1. Samfunns- og arealplanlegging

Kommuneplanens samfunnsdel er fra 2014 og arealdelen fra 2015. Kompetansen på fagområdet er vurdert å være god. Kommunen har felles plankontor med Alvdal som har solid fagkompetanse.

2. Barn og unge

Skole

Elevene i Tynset har 42,8 grunnskolepoeng i gjennomsnitt over de siste 5 år (2014-2018), landsgjennomsnittet ligger på 41,4.

Barnevern

Tynset er vertskommune for Barneverntjenesten i Nord-Østerdal, noe som har bidratt til økt kvalitet på tjenestene for de andre kommunene og et større fagmiljø. Rapporteringer viser jevnt over lite lovbrudd for kommunene i samarbeidet.

3. Helse og velferd

Rus og psykisk helse

Kommunen har gjennomført egenkartlegging i [Brukerplan. Handlingsplan for forebygging av selvmord og selvskading](#) er kjent og implementert. Kommunen rapporterer også at det er sammenheng og koordinering mellom tjenestenivåene innen rus og psykisk helse.

Helse og omsorg

Legetimer per uke per beboer i sykehjem er 0,64 timer mot 0,56 timer på landsbasis. Av innbyggere som er over 80 år bor 12,7 prosent på sykehjem, på landsbasis er det 12,4 prosent. Kommunen følger de nasjonale anbefalingene om å styrke hjemmebaserte tjenester.

Folkehelse

Kommunen har en tiltaksplan for folkehelse. Kommunen fører tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler, og jobber nå for å få en større systematikk rundt arbeidet.

Sosiale tjenester

Kommunen har en lav andel sosialhjelpsmottakere (2,2 prosent), med en lav andel (22,3 prosent, Innlandet 36,8 prosent) som mottar sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Kommunen har en interkommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

4. Samfunnsikkerhet

Kommunens ledelse viser godt engasjement og stor bevissthet knyttet til utviklingen innen fagområdet. Ingen avvik ved tilsyn i 2018.

5. Landbruk

Av kommunens samlede verdiskaping utgjør landbruk og landbruksbasert industri 9 prosent. Som jordbruk- og skogbruksmyndighet synes det felles landbrukskontoret for Alvdal og Tynset å ha tilfredsstillende kapasitet og god forvaltningspraksis.

1. Kommuneøkonomi

Kommunen har hatt gode netto driftsresultater de siste årene, og dette har bidratt til at kommunen har styrket sitt disposisjonsfond. Kommunen har god likviditet og har i dag et greit nivå på disposisjonsfondet. Kommunen planlegger imidlertid for negativt driftsresultat og må benytte disposisjonsfond for å balansere budsjettet i 2019. Kommunen har moderat gjeldsgrad, men noe høy gjeldsbelastning. Kommunen vurderes totalt sett til å ha moderat økonomisk handlefrihet. Økt andel eldre gir behov for omstilling i kommunen.

2. Samfunns- og arealplanlegging

Det er positivt at Alvdal og Tynset har felles plankontor og bygger robust kompetanse og kapasitet. Det kan være noen utfordringer knyttet til at landbruksforvaltning og arealforvaltning er fysisk skilt, men dette kan ivaretas med gode rutiner for samordning i plansaker.

3. Barn og unge

Barnevern

Som vertskommune for fem kommuner, Tolga, Folldal, Alvdal og Stor-Elvdal, vil det være utfordrende å få til godt fungerende samarbeid med andre tjenester i alle kommuner, og sikre at barn fanges opp og meldes til barnevernet til rett tid og i utvikling og oppfølging av tiltak. Her er det potensiale for utvikling. Når så mange kommuner er involvert i barneverntjenesten, blir det også sentralt å forberede hver enkelt av kommunene på barnevernreformen som kommer i 2022.

4. Helse og velferd

Rus og psykisk helse

Kommunen har ikke rutiner for å identifisere vold- eller rusmiddelproblematikk hos de som mottar kommunale tjenester. De har ikke oversikt over antall personer som henvender seg om vold i nære relasjoner. Kommunen og lokalt DPS avsluttet interkommunalt forprosjekt om å opprette FACT team. Kommunen utreder nå sammen med kommunene i Nord-Østerdal en annen samhandlingsmodell, interkommunal rus-

og psykisk helsetjeneste. Vi anbefaler at konklusjonene fra denne utredningen gjennomføres. Kommunen har ikke rutiner og prosedyrer for tverrsektoriell samhandling om vold/overgrep. De har ikke oversikt over antall personer som er registrert som utsatt for seksuelle overgrep.

Helse og omsorg

Andel årsverk med helseutdanning inkludert sykepleiere i omsorgstjenesten ligger litt under landsgjennomsnittet på 73,1 prosent (landsgjennomsnittet er på 74,5).

Sosiale tjenester

Kommunen har en høy andel unge i alderen 18-24 år som er sosialhjelpsmottakere (24 prosent, Innlandet 19,9 prosent). Kommunen har 11,8 prosent barn som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt (Innlandet 12,1 prosent). Kommunen bør vurdere å innlemme tiltak for utjamning av levekårsforskjeller i sitt planarbeid. Kommunen bør vurdere å benytte elektronisk søknadsskjema for økonomisk sosialhjelp, som er ansett som et godt virkemiddel for tilgjengelige tjenester.

5. Klima

Kommunen har en klima- og energiplan fra 2010 hvor handlingsdelen ble revidert i 2015. Det er positivt at handlingsdelen ble revidert og vi oppfordrer kommunen til å revidere/oppdatere hele planen. Kommunen har søkt om midler til klimatiltak fra Klimasats i tre av årene som ordningen har vart, og det er positivt. Ut over det har Fylkesmannen liten oversikt over omfanget av tiltak, da kommunen ikke besvarte kommuneundersøkelsen i 2019.

1. Helse og velferd

Rus og psykisk helse

Det fremkommer av kommunens rapportering på IS 24/8 at de ikke har oversikt over i hvilken grad de ivaretar brukermedvirkning jf. Pasient – og brukerrettighetslovens § 3-1 Helse og omsorgstjenestelovens § 9-3.

Folkehelse

Kommunen må få en oversikt over befolkningens helsetilstand og faktorer som påvirker denne. Dette som grunnlag for kommunens planarbeid.

Sosiale tjenester

Kommunen har kun 33 prosent av forventet antall deltagere i kvalifiseringsprogrammet jf. Stl § 29, og varierende anvendelse av lovpålagt vilkår om aktivitet jf. Stl § 20a. Kommunen bør rette en innsats for å tilby tilpasset aktivitet og kvalifiseringsprogram til personer i målgruppen.